

SİBER ZORBALIK

HAZIRLAYAN: GÖKÇE DENİZ İLDENİZ

İÇİNDEKİLER

- ▶ Zorbalık nedir ?
- ▶ Zorba davranışın özellikleri nelerdir ?
- ▶ Siber zorbalık nedir ?
- ▶ Siber zorbalığın görülme biçimleri nelerdir ?
- ▶ Siber zorbalığın nedenleri nelerdir ?
- ▶ Siber zorbalığın yaygınlığı nedir ?
- ▶ Siber zorbalık araçları nelerdir ?
- ▶ Siber zorbalığın etkileri nelerdir ?
- ▶ Önleme ve müdahale çalışmaları nelerdir ?

HEDEFLER

- Siber zorbalık hakkında bilgi verip farkındalık oluşturmak.
- Siber zorbalığı önleme ve müdahale çalışmaları hakkında bilgi vermek.

ZORBALIK

Daha güçlü olan bir kişi ya da kişilerce daha az gücü olan kişiye karşı bilinçli, kasıtlı ve sürekli olarak yapılan fiziksel, zihinsel, sosyal ya da psikolojik zarar verme amacı güden söz ve eylemleri içeren baskıdır (Gürhan, 2017).

FİZİKSEL

SÖZEL

İLİŞKİSEL

SANAT

ZORBA DAVRANIŐLARIN ÖZELLİKLERİ

- Zorba, kurbanı zarar verme niyetiyle zorbalık yapar,
- Kurbanı yönelik saldırı tekrarlayıcıdır,
- Kurban, zorbayı tahrik etmeden sözel ve fiziksel saldırıya uğrar,
- Zorbalık kurbanın da yer aldığı sosyal ortam içerisinde olur,
- Zorba ile kurban arasında güç dengesizliği vardır (Griffin, Gross, 2004;Akt: Gürhan. 2017).

SİBER ZORBALIK

Zarar vermek amacıyla bir birey ya da grup tarafından elektronik posta, cep telefonu, çağrı cihazı, kısa mesaj servisi ve web siteleri gibi bilgi ve iletişim teknolojilerini içeren; kasten, tekrarlayıcı bir şekilde ve düşmanca davranışları destekleyen davranışlar (Agatston, Kowalski ve Limber, 2007; Ang ve Goh, 2010; Arıca, 2009: 167; Patchin ve Hinduja, 2006; Totan, 2007; Wright ve diğerleri, 2009; Akt: Tanrıku, 2013).

SİBER ZORBALIĞIN GÖRÜLME BİÇİMLERİ

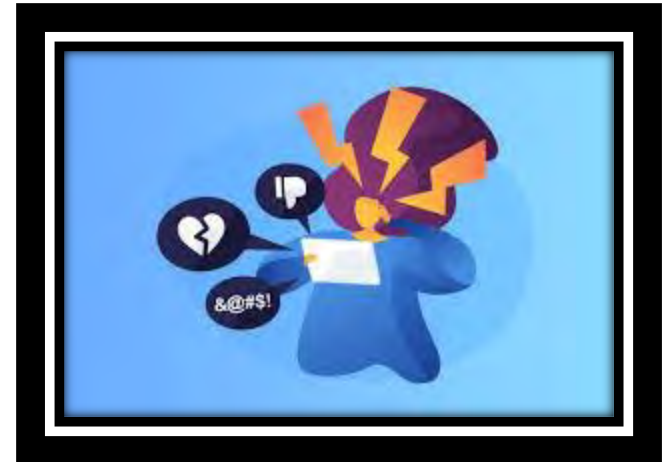
- I. Online kavga (Willard, 2005; Akt: Kağan ve Ciminli, 2016).
- II. Sanal taciz (Beker, 2010; Willard, 2005; Akt: Kağan ve Ciminli, 2016).
- III. İftira (Willard, 2005; Akt: Kağan ve Ciminli, 2016).
- IV. Taklit (Patchin ve Hinduja, 2006; Willard, 2007; Baker, 2010; Akt: Kağan ve Ciminli, 2016).
- V. Sanal ortamda izinsiz belge ve bilgi paylaşımı (Baker, 2010; Willard, 2007; Akt: Kağan ve Ciminli).
- VI. Dışlama (Baker, 2010; Willard, 2005; Akt: Kağan ve Ciminli).
- VII. Sanal tehdit (Patchin ve Hinduja, 2006; Akt: Yaman, Eroğlu ve Peker, 2011).
- VIII. Sexting (Tanrıkulu, 2013).

SİBER ZORBALIĞIN NEDENLERİ

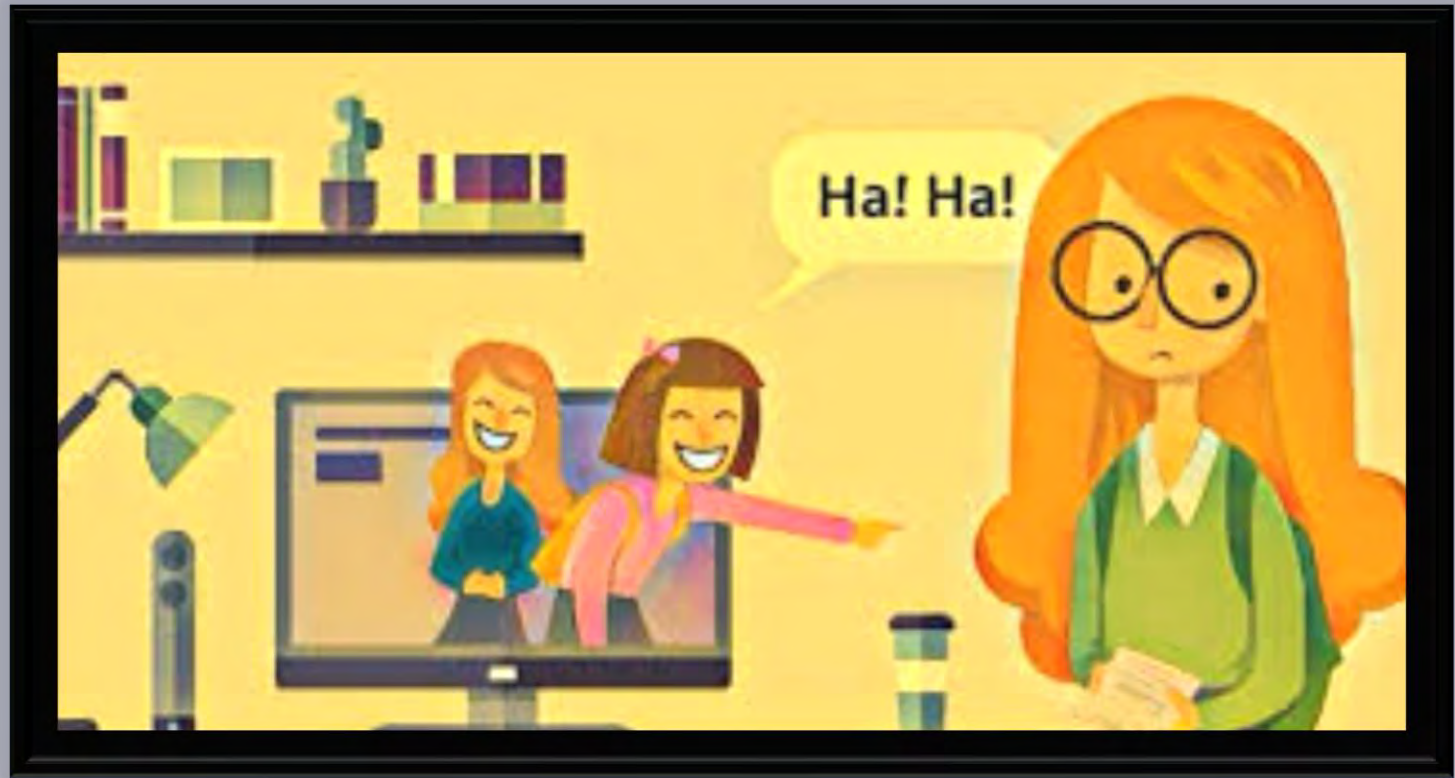
- ✓ Şaka yapmak
- ✓ Kasıtlı zarar vermek
- ✓ Akran baskısı
- ✓ Can sıkıntısı (Topçu, Yıldırım ve Erdur-Baker, 2013; Yaman ve Peker, 2012; Akt: Yalçın, 2019).

- ✓ Olumsuz aile-arkadaşlık ilişkileri (Kırcaburun, Demetrovics, Király ve Griffiths, 2018; Akt: Yalçın, 2019).
- ✓ Kişilerarası sorunlar (Akbulut ve Eristi, 2011; Akt: Yalçın, 2019).
- ✓ Saldırganlık
- ✓ Eğlenceli zaman geçirme (Yaman ve Peker, 2012).

- ✓ Teknolojik gelişmelerin yanlış kullanılması
- ✓ Kontrol eksikliđi
- ✓ Gerekli hukuk kurallarının eksikliği (Jager, Amado, Matos ve Pesseo, 2010; Akt: Yalçın, 2019).
- ✓ Hedef kişiye yapmak istemediđi bir durumu yaptırmak
- ✓ Zarar verme amacıyla öç almak (Çiftçi, 2018).

SİBER ZORBALIĞIN YAYGINLIĞI

Oranlar ülkeden ülkeye değişmektedir. Bunun nedeni çalışmalarda kullanılan zorbalık tanımlarının, veri toplama sürecinde kullanılan yöntemlerin, ölçüm metotlarının ve örneklemelerinin birbirinden farklı olmasıdır (Grodinger vd., 2009; Akt: Akca ve Sayımer, 2017).

Örneğin Kanada'da ortaokul ve lise öğrencileriyle yürütülen çalışmada siber zorbalığa dahil olma oranı %50' lere kadar çıkmıştır (Mishna vd., 2012; Akt: Akca ve Sayımer, 2017).

Türkiye' de 14-18 yaşları arasında 160 ergenle yürütülen bir çalışmada siber zorbalığa dahil olma oranı yaklaşık %83 olarak bulunmuştur. (Eroğlu vd., 2015; Akt: Akca ve Sayımer, 2017).

Yazılı mesajlar

Fotoğraf /
video klibi

Telefon

Sohbet
odaları

Anında
mesajlaşma

(Kağan ve Ciminli, 2016).

SİBER ZORBALIĞIN ETKİLERİ

- ❖ Bunalım ya da depresyon hali
- ❖ İnsanlardan korkma veya utanç duyma
- ❖ Sürekli uyarılmış bir hal
- ❖ Sanal ortamlardan ve teknolojiden uzaklaşma

- ❖ Sorumluluktan kaçma
- ❖ Okuldan uzaklaşma
- ❖ Bağımlılık yapan madde kullanımını (Moson, 2008; Moreles, 2011; Schneider ve diğeri, 2012; Akt: Tanrıkulu, 2013).

SİBER ZORBALIK ÖRNEKLERİ

SİBER ZORBALIK

Birisini kasıtlı olarak hedeflemek için sosyal medya, özel bir web sitesi veya cep telefonu gibi teknoloji ve cihazları kullanma.

ÖRNEK 1

ÖRNEK 2

ÖRNEK 3

12 YASINDA ONLINE ZORBALIK

KURBANI!

Bir yıldan fazla bir süredir maruz kaldığı siber zorbalık nedeniyle...

(<http://www.piramithaber.com/dunya/12-yasinda-fakat-online-zorbalik-kurbani-oldu-h30667.html>)

SİBER ZORBALIKLA İLGİLİ ETKİNLİK ÖRNEĞİ

ETKİNLİK 5

SİBER ZORBA OLMA! HİKAYE ETKİNLİĞİ

Amaç: Öğrencilere netteyken doğru ve bilinçli davranışlar sergileme ile ilgili farkındalık kazandırma
Düzyey: Ortaokul-Lise
Materyal: A4 Kağıt(grup sayısı kadar), Kalem

SÜREÇ

1. Öğrencilere yapacağınız etkinlik ile ilgili bilgi verin.
2. Öğrencileri 4 gruba ayırın .
3. Grup üyeleriyle çalışmaya başlamadan önce, aşağıdaki bilgileri ve soruları paylaşın ve üzerinde düşünmeleri için öğrencilere zaman verin.
4. Öğrencilerden 'Siber zorbalığa uğrayan bir çocuğun başından geçenleri anlatan' veya 'Siber zorbalığa uğrayan arkadaşınıza yardımınızı anlatan' bir hikaye yazmalarını isteyin. Gruplardan, yazacakları hikayeyi aşağıdaki soruları da düşünerek oluşturmalarını isteyin.
 - Hikayenin adı ne?
 - Hikaye nerede geçiyor?
 - Hikayenin kahramanları/kişileri kimler?
 - Hikayede geçen kahramanlarının özellikleri neler?
 - Bu hikaye kimler için yazıldı? Okuyanlar, bu hikayeden ne öğrenebilirler?

16

http://sorgunram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/66/07/963633/dosyalar/2018_02/07104926_akran_zorbalYY.pdf

ÖNLEME VE MÜDAHALE ÇALIŞMALARI

Siegle (2010) tarafından ailelere Őu önlemlerden bahsedilmiŐtir:

- Sosyal hayatta kullandığımız iletişim kurallarını sanal ortamlarda da kullanmak,
- Akademik olarak öğrencinin güvenli bir eğitim almasını sağlamak,
- Çocukları ve gençleri güvenli internet kullanımına teşvik etmek,
- Çocukları eğitirken onlara rol model olduğunu unutmamak,

- Ailelerin çocukların ziyaret ettiği siteleri ve paylaşımları kontrol etmesi,
- Çocukların teknoloji kullanırken gösterdiği anormalliklere dikkat etmek,
- Başkalarına saygılı olma, değer verme gibi pozitif değerleri öğretmek,
- Çocuklarla samimi iletişim geliştirip stres verici durumla karşılaştıklarında istekli olmalarını sağlamak (Siegle, 2010; Akt: Tanrikulu, 2013).

Okullarda uygulanabilecek siber zorbalıkla mücadele eylem planlarının farkındalık yaratma, ortak anlayış geliştirme, süpervizyon ve program geliştirme boyutlarından oluşması önerilmektedir (Campbell, 2005; Akt: Akca, Sayımer, Salı ve Başak, 2014).

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANININ YAPACAKLARI

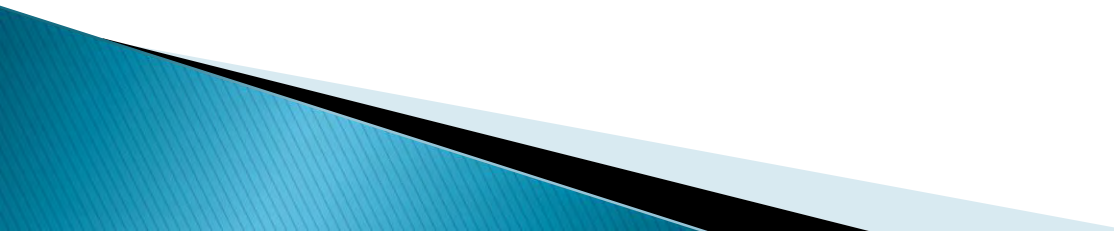
- ❑ Bilgi-iletişim teknolojilerinin doğru kullanılması ve siber zorbalığın belirti ve sonuçlarının neler olduğu, siber zorbalıkla başa çıkma gibi konularda ailelere, öğretmenlere ve öğrencilere seminer vermelidir.
- ❑ Gelişimsel rehberlik hizmetleri kapsamında öğrencileri çatışma çözme stratejileri, sosyal beceri eğitimi, duyguların ifade edilmesi ve davranıl kontrolü konularında psiko-eğitim seminerleri düzenleyebilir.

- ❑ Siber zorbalanın ve mağdurların, grupla ve bireysel psikolojik danışma hizmetinden yararlanmasını sağlayabilir. Bireysel ve grupla psikolojik danışma siber zorbalanın saldırgan davranışlar yerine daha uygun davranışlar kazanmasını, siber mağdurların ise kaçınma, üzülme, öfkelenme, boyun eğme gibi davranışlar yerine daha etkili davranışlar kazanmasını sağlayacaktır (Yaman ve Peker, 2012).

FILM ÖNERİLERİ

(<https://siberbasin.net/blog/2020nin-en-yuksek-imdb-puanli-hacker-filmleri/>)

- Hazırlayan : Gökçe deniz İldeniz
 - Akdeniz Üniversitesi – Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü
 - 2020–2021 Öğretim Yılı – Topluma Hizmet Dersi
 - Ders Sorumlusu: Öğr. Gör. Seval Apaydın
-

KAYNAKÇA

- Akca, E., Sayımer, İ., Salı, J., Başak, B. (2014). Okulda Siber Zorbalığın Nedenleri, Türleri ve Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Önleyicisi Çalışmalarındaki Yeri, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 17-30.
- Baştürk Akca, E., Sayımer, İ. (2017). Siber Zorbalık Kavramı, Türleri ve İlişkili Olduğu Faktörler: Mevcut Araştırmalar Üzerinden Bir Değerlendirme. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 8(30), 7-19.
- Çiftçi, H. (2018). Siber Zorbalık Davranışları ve Siber Mağduriyet Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (6), 887-897.
- GÜRHAN, N. (2017). Her Yönü İle Akran Zorbalığı. *Türkiye Klinikleri Psychiatric Nursing-Special Topics*, 3(2), 175-181.
- Kağan, M., Ciminli, A. (2016). Ergenlerde Sanal Zorbalık ve Mağduriyetin Empati İle İlişkisinin İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1135-1150.

- Tanrıku, T. (2013). Siber zorbalıkla ilgili değişkenlerin incelenmesi ve gerçeklik terapisi yönelimli bir müdahale programının siber zorbaca davranışlar üzerindeki etkisi.
- Yalçın, S. (2019). *Ergenlerde siber zorbalık ve mağduriyet ile umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yaman, E., Peker, A. (2012). The Perceptions of Adolescents about Cyberbullying and Cybervictimization. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(3), 819-833.
- <http://www.piramithaber.com/dunya/12-yasinda-fakat-online-zorbalik-kurbani-oldu-h30667.html>
- <https://siberbasin.net/blog/2020nin-en-yukse-imdb-puanli-hacker-filmleri/>
- http://sorgunram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/66/07/963633/dosyalar/2018_02/07104926_akran_zorbalYY.pdf